

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Pe un an 40 coroane. — Pe șase luni 20 coroane. — Pe trei luni 10 coroane.
Ziarul apare Marțea, Joi și Sâmbăta

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

— Prețul inserțiunilor, după învoială —

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Insemnări

3/15 Mai

(x) An de an, timp aproape de trei sferturi de veac, n'a trecut, fără ca într-o formă sau alta, totdeauna cumpătată, să nu prăznuim pe în veci memorabilul 3/15 Mai, singura noastră sărbătoare națională ardelenască.

Jurasem atunci, în 3/15 Mai 1848, să păstrăm credință tare naționalității noastre române, a cărei iobăgie încetase; am jurat credință și tronului, dela care așteptam scut și sprijin, în schimbul jertfelor ce le dasem până atunci și a serviciilor ce ni se mai cereau în zilele acelea de mari turburări.

3/15 Mai era să fie ziua de mântuire. Dar proclamarea libertății a pus sfârșit numai sclăviei trupesti, — ca în grabă locul ei să-l ocupe încătușarea sufletească.

Ni-am împreunat nădejile în dinastia, care ne făgăduia ocrotire.

Firmiturile de libertate, ce căzuseră și pe seama noastră, se înlăturau însă cu dibăcie. Retezarea lor definitivă era în sfârșit mărturisită fățiș, ca răspuns la jalele noastre atât de înfrânate.

Imprejurările acestea nemiloase nu iertau ca istorica zi dela 1848 să fie revocată în mintea românilor. Serbarea ei în public constituia agitație împotriva scopurilor statului și era însoțită cu aspre pedepse pentru persoane și în deosebi pentru așezăminte bisericești.

Pe ici pe colo, câte-o sfioasă încercare tinerească de comemorare, câte-un articol plângător din ziare, ne mai spuneau că inimile totuși aduc prinos de recunoștință figurilor mărețe dela adunarea de pe Câmpul Libertății, și jălesc pe cei 40 de mii de morți ai unei revoluții, care a prefăcut Ardealul într-o mare de sânge și de foc...

Și când legile țării ne-au declarat egali la sarcini, dar ne-au oprit dela beneficii, noi n'am pierdut nădejdea toată, și nici răbdarea nu ne-a părăsit.

Ear când sfârșitul anului 1918 a pus capăt cumplutului război al popoarelor, care luaseră sub adăpostirea lor națiile mici și prigonite, trebuea să bată și ceasul nostru. Trăsnetul acestui război a topit pe cei împetriți și căinoși.

Alt soare lucește de aici încolo pe cerul Europei.

Sărbătorile naționale sânt acum dreptul și datoria ori cărui popor, fie mare, fie mic.

E vorba să le știm aduce o cinste cuviincioasă și cât mai potrivită.

*

Istoria anilor 1848 și 1849 n'o avem scrisă.

Nimic n'ar fi mai potrivit, pentru a prăznuî cu înțeles pe marele nostru 3/15 Mai, decât să se premieze, mai mulți ani de-a rândul în ziua aceasta, câte una sau două din cele mai bune contribuții, literare sau istorice, la cunoașterea bărbatilor și întâmplărilor din revoluția anilor 1848—49.

Numai atunci vom putea sărbători cu adevărat ziua de 3/15 Mai, când însemnătatea sa va fi vădită pentru masele nației prin mijlocirea acestor fel de contribuții, a căror urmă rămâne.

Președintele Consiliului dirigent la București

Dl Iuliu Maniu, însoțit de dnii Bontescu și Bohățel, a sosit Joi cu automobilul la București.

În ziua următoare a fost primit în audiență de Maiestatea Sa Regele Ferdinand, apoi de Maiestatea Sa Regina Maria și de Alteța Sa Regală Principele moștenitor Carol.

La ora 4 d. a. dl Maniu, împreună cu toți miniștrii ardeleni, avuse o întrevedere cu dl general francez Franchet d'Esperey.

Cătră reprezentanții presei, dl Maniu a făcut următoarele declarații:

Am venit la București, ca să prezentăm M. Sale Regelui mulțumirile noastre pentru înțeleapta măsură de a fi dat ordin amatei să înainteze și să săvârșească opera unirii. Am raportat suveranului despre cele ce am văzut pe câmpul de luptă și în țările ocupate. Armata română a săvârșit fapte mai pe sus de orice laudă. De asemenea am constatat, că și legiunile ardeleni, puse sub comanda română, ni-au făcut fală și au fost mai pe sus de orice așteptare.

În teritoriile desrobite poporul a primit armata cu daruri și cu multă bucurie. M'a surprins, că înșiși locuitorii maghiari au primit cu brațe deschise armatele române și pe reprezentanții politice naționale române. Cu toate acestea nu putem conta, că maghiarii și-au schimbat mentalitatea și firea. Dar ei aprepțiază acum mai bine pe români, — ceeace este un mare câștig. Și e interesant de constatat, cum maghiarilor azi le-ar plăcea să stea mai bine sub români, decât sub un guvern maghiar bolșevist. Din acestea rezultă, că avansarea armatei române înseamnă un

mare rezultat atât din punct de vedere politic, cât și național. —

Cu privire la reforma agrară și electorală, dl Maniu a zis:

Decretul-lege despre înfăptuirea reformei agrare, care a trecut prin Consiliul Dirigent, va fi prezentat nu peste mult M. Sale Regelui. Reforma este astfel compusă, că ea va mulțumi pe deplin lipsurile țaranului român. Imediat după aceasta se va face reforma electorală, pe baze largi democratice, conform hotărârilor dela Alba-Iulia.

Despre Bănat, dl Maniu a spus:

Sper, că și în Bănat situația se va schimba. Am toate motivele să cred aceasta.

Partide politice

Cu prilejul încercărilor de înființarea a unui partid țărănesc pentru Ardeal, Banat și părțile ungurene, ziarul *Patria* în nrul 68 din 9 l. c. a publicat un prim articol, asupra căruia direcțiunea ziarului atrage luarea aminte a cititorilor săi.

În acest articol, semnat de dl Dr. Ionel Pop, se zice și următoarele:

«În jurul cheagului vechi al partidului național din Ardeal se vor grupa tot mai multe elemente din vechea țară, din Bucovina și Basarabia, și în schimb alte partide politice își vor găsi aderenți între ardeleni. E un proces natural acesta, pe care nimeni nu-l poate opri, și ar fi o mare greșală, dacă ar încerca cineva să-l oprească. Partidul național român, azi încă ardelenesc, nu poate avea tendința — ar fi și ridicol — să fie singurul partid al României Mari și nici nu poate dori, ca pe veci de veci să fie singurul partid politic românesc în Ardeal... E altă însă întrebarea, dacă e oportun» (să se înființeze acum partide nouă politice).

Acelaș articol mai spune, că partidul național român va trebui să-și întregască programul cu puncte nouă de vedere sociale și economice.

Va să zică *Patria* din 9 Mai nu avea nimic împotriva îndreptățirii d'a se înființa partidul țărănesc, plănuît de cei grupați în jurul *Renașterii Române*, și numai cu privire la timpul în care partidul acesta ar voi să-și înceapă lucrarea, *Patria* nu este de acord.

După cuvintele dela 9 Mai, care ni se par adevărate și înțelepte, organul oficios al partidului a ridicat însă tonul și, în numerele următoare, afacerea a trecut pe terenul personalităților.

Astfel, folosul discuției devine cel puțin problematic. O coborâre a tonului

va fi, la orice întâmplare, mai folositoare discuției.

Părerea noastră, cu raport la noul partid este, că precum în mișcările socialiştilor vedem elemente cumpătate și elemente extremiste, formând un singur partid, tot așa s'ar putea manifesta și în cadrele partidului național elemente cu vederi mai înaintate, și altele cu vederi mai conservatoare, — cum de fapt se și găsesc. Când o convețuire a elementelor acestora s'ar dovedi cu neputință, va urma rup-tura, ear cei cu putere de viață vor trăi mai departe.

Zece Mai în Sibiu

Doxologia în biserica catedrală s'a oficiat la ora 11 a. m. prin Preasfinția Sa Părintele Episcop al Aradului, *Ioan I. Papp*, asistat de I. Precuvioșia Sa Părintele Arhimandrit Dr. Eusebiu R. Roșca, și de protopresbiterii Matei Voileanu, Dr. Ioan Stroiă, Lazar Triteanu, Dr. George Proca, și de diaconii ceremoniali Dr. Octavian Costea și Dr. Gheorghe Comșa.

De față au fost la serbare întreg corpul ofițerilor, cu comandantul general în frunte, apoi înaltul guvern, cu întreg corpul funcționarilor civili.

După biserică, publicul a trecut prin strada Măcelarilor spre Piața mare.

În sunetele muzicii militare a urmat întâi defilarea tinerimii școlare conduse de corpul didactic, după aceea a trupelor din garnizoană, salutate cu entuziasm de mulțimea privitorilor.

S'a ținut apoi, conform programei, recepția la palatul Consiliului dirigent. S'au prezentat toate autoritățile bisericești, militare și civile.

În Piața mare a cântat muzica militară dela ora 4 până la 7.

La ora 5 d. a. s'a început festivalul în teatrul comunal. Corul mixt al Reuniunii române de muzică, sub conducerea dirigentului său, a dlui Ionel Crișanu, a executat imnul regal, după care a urmat cuvântarea dlui Dr. Silviu Dragomir despre însemnătatea zilei de 10 Mai. Domnul Carol al României a *pășit în-tâia oară* pe pământ românesc în zi de 10 Mai; după câțiva ani s'a proclamat *neatâr-narea* țării, tot în zi de zece Mai, și în curând s'a ținut și *încoronarea*, earăș în zi de 10 Mai. Terminând dl Dragomir, o elevă a Internatului Asociației a recitat o frumoasă poezie de Coșbuc, ear dl Băila a spus câteva măestre versuri ocazionale. Festivalul s'a sfârșit în accentele înăl-țătoare ale cântecelor Trei colori și Deșteaptă-te române, executate de corul Reuniunii.

Teatrul a fost tixit de tinerime școlară, care a ascultat și aplaudat cu foc tineresc toate punctele programei.

Festivalul s'a terminat la ora 6 și jumă-tate seara.

La ora 8 s'a făcut o imposantă retragere cu torțe. Cortejul a pornit dela cazarma de tren, în frunte cu muzica, urmată de vreo 300 de purtători de torțe. Toată manifestația a fost favorizată de vreme caldă de primăvară.

Conferența păcii

Miercuri după amiazi în 7 l. c. la s'a făcut la Versailles remiterea proiectului de tratat de pace plenipotențiarilor ger-mani în marea sală dela Trianon-Palace. Ceremonia a fost scurtă.

Dl *Clemenceau*, prezidentul conferenței a rostit câteva cuvinte, zicând că pacea d'acum a fost prea scump plătită de po-poarele reprezentate la conferență, «ca să nu fim hotărâți în mod unanim de a obține prin mijloacele ce ne stau la îndemână toate satisfacțiile legitime ce ni se datoresc».

Primul delegat german, contele *Brock-dorf-Rantzau* a răspuns lung și rezervat.

Un exemplar din proiectul de tratat s'a înmănat contelui Brockdorff-Rantzau, care este ministrul afacerilor străine al republicii germane și șeful delegației.

Plenipotențiarilor li se acordă timp de 15 de zile spre a remite în franțuzește și englezește observațiile lor scrise asupra tratatului.

La această ședință solemnă au parti-cipat, pe lângă prezidentul Clemenceau, Foch, Tardieu și Berthelot (Franța), Wilson și Witte (Statele Unite), Lloyd George și Balfour (Anglia), Orlando și Sonino (Italia), Mytsiu (Japonia), Hymans (Belgia), Ion Brătianu (România), Venizelos (Grecia), Vestnici (Sârbia), Paderewski (Polonia) ș. a.

Titlurile tratatului de pace cu Ger-mania sânt următoarele:

1. Societatea Națiunilor.
2. Frontierele geografice ale Germaniei.
3. Clauzele politice europene.
4. Belgia, Luxemburg, Sarre, Alsacia, Lo-rena, Austria, Ceho-Slovacia, Polonia și Rusia Orientală, Danemarca, Helgoland.
5. Clauzele privitoare la Rusia și statele ruse.
6. Recunoașterea nouilor stări europene.
7. Clauzele generale de renunțare la co-loniile Siam, Liberia, Maroc, Egipt, Turcia și Ciantung.
8. Clauzele militare, navale și aeriene.
9. Prisonierii de război.
10. Responsabilități și sancțiuni.
11. Reparațiuni și restituiri.
12. Clauze financiare.
13. Clauze economice.
14. Porturi, căi pe apă, fluvii și căi ferate.
15. Navigațiune aeriană.
16. Organizația muncii.
17. Garanții și ocupații de teritorii.
18. Clauze finale: executarea armistițiului, sfârșitul războiului, starea de pace.

Sinodul Arhidiecezan

Raportul consistorului arhidiecezan ca senat școlar:

Privitor la afacerile aparținătoare senatului școlar pe anul 1918 și până la acest dat, avem onoare să prezentăm următorul raport:

La gimnaziul din Brașov s'au angajat trei profesori noi, anume: Ilie Cristea, candidat de profesor, pentru limbile clasice, George Noaghea pentru studiile matematică și fizică, și Ioan Hango, pentru limbile germană și maghiară.

Încetând pe la finea anului 1918 războiul, s'au re'tors la catedră profesorul Vasile Neguț și profesorul Aurel Ceorte. S'a mai angajat ca profesor ajutător profesorul în retragere Pante-lemon Dima.

În cursul anului a cerut și a obținut con-cediu din cauză de boală profesorul dela gim-naziu Nicolae Sulică și directorul dela școala comercială Arseniu Vlaicu, contra cărora s'a cerut cercetare din partea Consiliului Dirigent român, resortul cultelor și al instrucțiunii publice, pentru atitudine contrară intereselor noastre românești dela 1916 încoace.

Gimnaziul din Brașov.

În anul școlar curent profesori sunt 9, dintre cari 8 ordinari definitivi și 1 ajutător.

Pentru anul 1917—1918 au fost 255 elevi, toți de naționalitate română. După confesiune: 239 gr.-or., 16 gr.-cat.

Examenele de maturitate s'au ținut în Iunie 1918. La examenele acestea s'au prezentat 7 can-didați, cari au fost declarați de maturi.

Școala reală din Brașov.

La școala aceasta funcționează în anul școlar curent 5 profesori.

Elevi înmatriculați au fost 21, toți gr.-or. români, dintre cari 18 ordinari și 3 privațiști.

La gimnaziu și la școala reală s'au înmatriculat cu totul 276 elevi. În anul premergător s'au înmatriculat elevi 165, se arată deci o creștere de 111.

Anuarul se alătură sub %.

Gimnaziul inferior din Brad.

În anul școlar 1917—1918 au funcționat 5 profesori ordinari definitivi și 1 instructor de

cântări și de gimnastică. Un profesor a fost mobilizat.

S'au înmatriculat 159 elevi, anume: 130 ordinari și 29 privațiști. Dintre elevii ordinari au părăsit institutul 10.

Dintre cei rămași la finea anului au fost gr.-or. 140, gr.-cat. 9, toți români.

Față cu anul școlar 1916—1917 se arată o creștere de 33.

Anuarul se aclude sub %.

Școala comercială din Brașov.

La școala aceasta în anul școlar 1917—1918 au fost 5 profesori definitivi și 1 catihet.

Elevi înmatriculați au fost 138, dintre cari 105 ordinari și 33 privațiști.

Elevii au fost după confesiune: gr.-or. 130, gr.-cat. 8; după naționalitate toți români.

Examenle de maturitate s'au ținut: de cori-gență la terminul din Septemvrie 1918 și la ter-minul din Iunie 1918 examene ordinare. S'au prezentat la examene 11 candidați, dintre cari s'au declarat maturi 8, iar 3 candidați au fost îndru-mați la examen de corigență.

Anuarul se aclude sub %.

Secțiunea pedagogică a seminarului arhi-diecezan.

Secțiunea pedagogică a seminarului arhi-diecezan a funcționat în anul școlar 1917—18 între cele mai grele și antipedagogice condițiuni. Ochiul de polițai al înverșunatului șovinism ma-ghiar, prezența permanentă în institut a unui comisar ministerial, a stânjenit în măsură simți-toare activitatea binefăcătoare a profesorilor și munca elevilor.

Corpul profesoral al secțiunei pedagogice s'a compus în anul trecut din 1 director, 5 pro-fesori ordinari, 1 profesor extraordinar, 2 pro-fesori ajutători, 1 econom, 1 medic și 1 învă-țător pentru școala de aplicație.

Profesorii ordinari Ascaniu Crișian și Eugen Todoran fiind prin decizia Consistorului Nr. 6420 Școl. 1917 detașați la liceul din Brașov, iar profesorul Ioan Oțoiu fiind în refugiu, au fost suplițiți prin profesorii rămași la institut, prin revizorul școlar Dr. Nicolae Regman și funcționarul Aurel Cosciuc cari au fost numiți profesori ajutători prin deciziile consistoriale Nr. 7499 Școl. și 8001 Școl. 1917.

În anul școlar 1917—18 s'au înmatriculat în total 55 elevi ordinari, dintre cari 24 în cursul I, 20 în cursul II, 6 în cursul III și 5 în cur-sul IV.

În cursul anului școlar au fost înrolați la miliție: 5 elevi din cursul I, 8 elevi din cursul II, 3 elevi din cursul III și 2 elevi din cursul IV. Doi elevi (1 din cursul I și 1 din cursul II) au părăsit institutul, iar 1 elev din cursul III a repausat.

Instrucțiunea, din pricina ordonanțelor mi-nisterului de culte maghiar, s'a putut începe abia în 1/14 Octomvrie 1917 în prezența comi-sarului maghiar.

Fiind institutul seminarial ocupat pentru scopuri militare, prelegerile până la 14/27 De-cemvrie 1917 s'au ținut în edificiul orfelinatului, iar după vacanțele sărbătorilor Nașterii Dom-nului, începând cu 19 Ianuarie (1 Faur) instruc-țiunea s'a continuat în institutul evacuat de miliție.

Cursuri speciale și examene.

Pe temeiul ordinului ministerului maghiar de culte și instrucție publică din 2 Ianuarie 1918, No. 7 s'a ținut în intervalul dela 19 Ianuarie — 24 Faur un curs de pregătire cu elevii din cursurile III și IV, născuți în 1900 și asentați în luna Ianuarie 1918. La finele cursului s'au dat examenle *prevăzute în regulament*.

Tot prin ordinul amintit mai sus s'a dispus ca pentru elevii militari, absolvenți de cursul II sau III, admiși la darea examenului de pe cursul III sau IV, dela 1—28 Aprilie st. n. să se țină un alt curs de pregătire. La acest curs s'au prezentat pentru cursul III 20 elevi militari și 1 elev ordinar din cursul III, asentat în răs-timp, iar pentru cursul IV 25 elevi militari și 1 fost elev ordinar în cursul III până în 24 Faur, când a dat examenul prescris pentru cursul III. Dintre acestia au prestat examenul de curs și de calificatiune de curs 24, iar examenul de calificatiune finală 14.

Examenle de calificatiune finală s'au mai ținut în 4/17, 5/18 și 7/20 Decemvrie și la finele anului școlar în 16/29, 17/30 Maiu și 18 Maiu (1 Iunie) 1918.

Examenale de încheierea anului, s'au ținut în 29 Maiu (11 Iunie) și 30 Maiu (12 Iunie). Comisar consistorial pentru toate examenale a fost asesorul consistorial Dr. George Proca. Anuarul institutului se alătură sub %.

Școli primare.

Urmând a se face evidente datele statistice despre diferitele momente referitoare la starea instrucțiunii în școlile primare observăm, că între împrejurările date, nici la repetite solici-tări, nu au intrat dela toate oficiile protopresbi-terale datele statistice și astfel se fac evidente numai datele primite, și în consecință trebuie să fie omise comparările obicinuie cu anii precedenți.

Nu au intrat datele cerute din protopres-biterale: Brașov, Cluj, Cohalm, Treiscaune și Zărand.

Premise aceste datele intrate le prezentăm în următoarele:

Copii de școală.

1. Obligați să cerceteze școala au fost în anul școlar 1917—18 în cele 29 protopresbiterate:

Dela 6—12 ani:	Dela 13—15 ani:
băieți 36,452	băieți 12,887
fete 31,784	fete 12,412
La oaltă 68,236	La oaltă 25,299
În total 93,535.	

2. Dintre acestia au frecventat școala noastră primară confesională:

Dela 6—12 ani:	Dela 13—15 ani:
băieți 15,672	băieți 1,942
fete 12,978	fete 2,275
La oaltă 28,650	La oaltă 4,217

Totalul copiilor cari au cercetat școala noastră primară confesională se cifrează cu 32,867.

3. Școli streine de confesiunea și neamul nostru au cercetat:

a) școli primare:	b) școli civile, ped. și medii:
băieți 5,757	băieți 933
fete 5,005	fete 684
La oaltă 10,762	La oaltă 1,617

Localuri școlare, biblioteci și grădini școlare.

În cele 29 protopopiate am avut în 535 comune bisericesti 5 edificii școlare proprii și în 7 închiriate. — Sale de învățământ au fost 682 corespunzătoare și 73 necorespunzătoare.

Numărul comunelor bisericesti în cari nu avem școli primare confesionale, dar sunt școli străine, e de 357.

Biblioteci școlare avem abia în 271 comune bisericesti, iar grădini școlare în 257, dintre acestea numai o parte neînsemnată au fost cultivate. În multe sate au rămas neîngrijite, deoarece în lipsa de brațe muncitoare n'a fost cine să le cultive.

Numărul învățătorilor.

Din totalul școlilor au funcționat regulat 388 școli cu 462 învățători definitivi și 57 învățători ajutători.

În cursul războiului din totalul învățătorilor 437 au fost mobilizați. Dintre acestia 111 au fost la diferite intervale eliberați dela miliție ca neapți pentru serviciu la front. Numărul învățătorilor la intervenția Consistorului scutiți ca indispensabili a fost 196, care în număr lunile de primăvară ale anului 1918 a fost redus la 178, revocându-se din pricine politice dispensul. Până în 1 Ianuarie 1919 s'au întors de pe câmpul de luptă 187 învățători, 32 din captivitate rusească, 6 din internare și 5 din temniță, 10 sunt declarați de dispăruți și 18 au murit moarte de eroi.

Suplinirea învățătorilor concentrați a fost impusă prin ordin consistorial parohilor locali. O bună parte dintre preoți s'a ostenit să satisfacă îndatoririle acesteia adusă de împrejurările grele ale războiului.

Salarii învățătorilor.

Salariile învățătorilor dela școlile primare constituie suma de 1.079,333 cor. care s'a acoperit:

a) dela comunele bisericesti	457,866 cor.
b) din fondurile centrale	47,455 "
c) dela stat	533,910 "
d) din alte izvoare	40,102 "

Ajutoare.

Pentru susținerea școlilor, fondurile centrale arhidiecezane au fost angajate cu suma de 90,052.66 Cor. În suma aceasta se cuprind și ajutoarele escepționale votate învățătorilor fără

subvenție dela stat și remunerarea preoților cari au dovedit zel, în suplinirea învățătorilor concentrați.

Inspectarea învățământului între împrejurările date abia de s'a putut face doar prin protopresbiteri ori mandatarii lor, dar și aceștia au inspectat învățământul mai ales la finea anului școlar, cu prilejul luării examenelor. Pricina e greutatea și lipsa mijloacelor de comunicațiune.

Revizorul școlar fiind încredințat cu suplinirea profesorului de științele naturale la seminarul «Andreian», secțiunea pedagogică, a fost împiedecat în vizitarea școlilor. A inspectat numai catehizația în Cluj, Blaj și Sibiu; despre experiențele făcute cu prilejul acestor inspectări a raportat Consistorului.

Conferințe învățătoresți și alte chestiuni.

Din motivele indicate în raportul anului trecut nu s'au putut ține conferințele învățătoresți și cursurile pentru înstruarea analfabeților. Asemenea a trebuit să stagneze din aceleași motive acțiunea pornită pentru organizarea și ocrotirea tineretului dela sate.

Examenale.

Examenale de încheierea anului s'au ținut în luna Mai. Rapoartele intrate despre cursul și rezultatul acestor examene relevează starea durerăoasă și umilă în care războiul a coborât școala.

Catehizarea.

Instrucția religioasă a elevilor cari au cercetat școli străine, au provăzut-o în cadrele și după practica din trecut preoții din localitate, respective din apropiere. Posturile sistemizate de catiheți au rămas tot 5.

Numărul elevilor cari au primit instrucția religioasă în felul acesta a fost 12,379, iar remunerățiunea catiheților (216) a fost 25,350 Cor.

Catehizarea ucenicilor dela diferitele meserii a trebuit asemenea să sufere de pe urma războiului fiind împiedecați din pricina lipsei de muncitori să cerceteze lecțiile regulat.

Tabloul datelor statistice școlare pe anul 1917/18, compus pe baza datelor relatate de oficiile protopopești, îl alăturăm sub %.

Sibiu, din ședința Consistorului arhidiecezan, ca senat școlar, ținută la 10 Aprilie 1919.

Dr. Eusebiu R. Roșca m. p.,
vicar arhiepiscopesc.

Dr. Octavian Costea m. p.,
secretar consistorial.

Știrile zilei

Ziua de 3/15 Mai în Sibiu. Programa serbării este următoarea:

Vineri dimineața în 3 Mai v. (16 Mai nou). la orele 7 se va oficia în catedrală un serviciu divin, după care la ora 8 lumea se va aduna în Piața mare. Aici se va cânta «Deșteaptă-te române», va vorbi dl Dr. Aurel Vlad, șeful resortului de finanțe, dl Nicolae Băilă va recita o poezie ocazională, dl Dr. G. Comșa va ține un discurs comemorativ, dl inginer Victor Vlad va vorbi în chestia Bănătuului, iar corul Tinerimei va executa mai multe cântece.

Dela adunarea din Piața mare se face un pelerinaj la bustul lui Barițiu din grădina Asociațiunii, unde va vorbi dl profesor Aurel Popovici, duhovnic seminarial. Apoi lumea va porni în Dumbravă, unde vor fi petreceri ziua întreagă. La orele 6 după masă se va reîntoarce în Piața mare, unde se va juca hora.

General francez în Sibiu. Celebrul general Petain, însoțit de mai mulți ofițeri, a sosit Marți în orașul nostru și a descins la hotelul Bulevard. În ziua următoare a plecat să viziteze frontul.

Conferințe la Asociație. Seria de conferințe ce am anunțat, s'a început Duminecă prin prelegerile ținute de dna **Sanda Matei** și dl **Dr. Iuliu Moldovan** despre *un teren nou de activitate feminină*. La aceste instructive prelegeri, rostite în scopul nobil de a face propagandă pentru instituția *surorilor de ocrotire*, au asistat și Prea Sfinții Lor Episcopii Ioan I. Papp al Aradului și Miron E. Cristea al Caransebeșului. Asupra mișcării, despre care ni-au vorbit conderențarii cu atâta putere de convingere, vom avea prilej să revenim.

Germanii totuși au intrat în Paris; adevărat că nu în formă de armate, cum gândeau odată, ci ca — delegați la conferința păcii. Sânt nu mai puțin de 750 de persoane în această delegație a Germaniei: miniștri, secretari, medici, scriitori și ziariști.

Concertul bisericesc care se ve da din partea Reuniunii române de muzică din Sibiu *Duminecă în 18 Mai a. c.* în Catedrală, în onoarea maeștrului **Gheorghe Dima**, cu binevoitorul concurs al d-șoarei **Lelia Popovici**, absolventa conservatorului din București și Viena, are următorul program: 1). *Ochiul inimii mele, veche melodie bisericască, cor mixt.* 2). Două irmoase pentru cor mixt: a) Imosul Intrării în biserică, b). Imosul Crăciunului, cu solo de sopran (Dna Leontina Dr. Proca.) 3). *Patru cântări vechi bisericesti pentru cor mixt* a) Hristos se naște măriți-l! b). Ziua Invierii. c. Astăzi sicriul cel sfânt. d). Fecioara astăzi. 4). *Trei cântări pentru o voce de bariton* (Dl Ionel Crișan) a) O, ce veste. b) Doamne Isuse Hristoase. (colinde) c) Când de pe lemn. *) *Trei cântări funebrele pentru cor mixt.* *) a) Chipul mării Tale. b) Tu ești Dumnezeu. c) Intru odihna Ta. 6) *Patru pricesne pentru cor mixt.* *) a) Paharul mântuirii. b) În tot pământul. c) Scoate din temniță sufletul meu, cu solo de mezzo-sopran și bariton (Dșoara Lelia Popovici și Dl Ionel Crișan). d) Cinei Tale cei de taină. 7. *Trei cântări pentru o voce de sopran.* (Dșoara Lelia Popovici) a) Ingerelul b) Copilul și floarea. c) De frumsețea fecioriei Tale (podobie). 8). *Trei cântări funebrele pentru cor mixt.* *) Ceiace ați umblat, b) Adusu-mi-am aminte. c) Celace cu mâna dintru neîntință. 9). *Două cântări vechi bisericesti pentru cor mixt.* *) Axionul la Sămbăta Patimilor. b) Imosul Invierii.

Toate compozițiile sânt ale maeștrului **Gheorghe Dima**, cele însemnate cu * s'au lucrat în temnița din Cluj. Dirigează **Gheorghe Dima**. *Inceputul precis la orele 5 p. m.* În decursul producțiunii ușile rămân închise.

Prețul locurilor: Locul I. (Naea bisericii, balcoanele) 10 cor., locul II 8 cor. Loc de stat 5 cor. În plus 10% taxa primăriei. Biletele se vând începând de Miercuri la Librăria arhidiecezană (Str. Măcelarilor) ear Duminecă d. m. dela 3—5 în Seminarul «Andreian» sala Nr. 1. Pe seama membrilor Reuniunii vinderea biletelor se începe Marți d. m. la 2 ore. Fiind concertul extraordinar, membrii ajutători și fondatori nu beneficiază de bilete gratuite.

Rectificare. În Nr. 44, precedent, în articolul «Lămurire» s'a făcut o greșală de tipar, care alterează în mod esențial textul original, adevă, în alineatul: «De competența Preaveneratului Sinod era etc. ca acordul făcut cu contract reciproc», cuvântul «contract» este a se înlocui cu cuvântul «consens».

Degradarea. Miercuri s'a săvârșit în curtea cazărmei regimentului Vânătorilor de munte în București degradarea trădătorului colonel **Victor Verzea**, condamnat la muncă silnică pe viață. De față erau: ofițeri din garnizoană, unități din regimentele localnice și numeros public.

Verzea îmbrăcat în uniformă de colonel este adus sub escortă și oprit în mijlocul careului format de trupe.

Se dau ultimele onoruri colonelului Verzea, după care comisarul regal citind sentința de condamnare, procedează la degradarea lui rupându-i epoleții și insignele dela chipiu. Apoi Verzea a fost plimbat în fața trupeii și a publicului care și-a manifestat tot desgustul față de acela care s'a făcut vinovat de crimă împotriva patriei. Verzea a fost apoi urcat într'un automobil închis și trimis la închisoarea, unde își face osânda.

Teatre în Sibiu

Cinematograful Orașului. Piața Hermann.
Directoară: D-na M. Scholtess.

Joi: *Căldreafa artistă*, piesă în 4 acte.
Inceputul la ora: 7 și 9 seara.

Cinematograful Apollo. Strada Schevis.
Directoară: Dna Emil Toth.

Zilnic programe alese.
Inceputul la ora: 7 și 9 seara.

AVIZ

Cursul de telegraf și telefon s'a început cu ziua de 11 Mai cu număr complet de elevi, și fiindcă nu mai dispunem de nici un loc vacant, cererile pentru cursul acesta nu se mai pot lua în considerare. Pentru cursul viitor se va publica la timpul său un alt concurs.

Directorul general al postelor:

(127) 1—1

MAIOR m. p.

Nr. 305/1919.

(129) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa I Zărnești, protopresbiteratul Branului, devenită vacantă prin moartea parohului Ioan Strevoiu, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis.

Concurenții cu prealabila încuviințare a protopresbiterului să se prezenteze în vre-o Duminecă în biserica din parohie, spre a cânta și predica, eventual a celebra.

Zărnești, în 5 April 1919.

Oficiul protopresbiteral al Branului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 191/1919.

(125) 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului al II-lea învățătoresc la școala conf. ort. română primară din Rod, protopresbiteratul Mercurei, se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele: 1200 cor. dela biserică, și adausele legale dela stat.

Reflecții să-și înainteze petițiile instruite conform normelor în vigoare la subscrisul în termenul deschis, având în interesul lor propriu a se prezenta în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Mercurea, 22 April 1919.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Păcurariu
protopresbiter.

Ad. Nr. 263/1919

(89) 1—3

Concurs

Se publică concurs pentru un post de învățător dela școala confesională greco-orientală din Șinca-nouă tractul Făgăraș cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 600 coroane dela biserică, restul ajutor de stat pentru pentru salariul fundamental.
2. 240 coroane bani de cvartir.
3. 20 cor. relut de grădină.

Doritorii de a ocupa acest post sunt datori a-și înainta rugărilor conform legii în termenul sus indicat la oficiul protopopesc din Făgăraș provăzute cu documentele necesare. Cel ales este obligat a merge cu elevii Dumineca și sârbătoarea la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice.

Din sedința comitetului parohial al comunei Șinca-nouă (tractul protop. al Făgărașului), ținută în 6 Martie 1919 st. v.

Șinca-nouă, în 6 Martie 1919 st. v.

Lazar Popa
paroh gr.-ort.

Ioan Baicoiu
not. com.

În conțelegere cu comitetul parohial, Oficiul protopopesc al tractului Făgăraș.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 116/1919

(98) 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala populară gr.-or. română din Petrifalău, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sunt:

• Salar dela comuna bisericească Cor. 600 restul întregire dela stat.

Cuarta în edificiul școalei.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, în termenul arătat, subsemnatului oficiu protopresbiteral și înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a-și dovedi dexteritatea în cântări.

Dela învățătorul ales se cere să instrueze și în școala de repetiție, și să cânte cu copiii în Dumineci și sârbători la liturghie.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Sebeș, 16/29 Martie 1919.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 140/1919

(130) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a Nasna-Kisfalud, devenită vacantă prin strămutarea parohului Ioan Maloș, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B pentru întregire dela stat.

Cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare să se înainteze la subsemnatul

CONSILIUL DIRIGENT ROMÂN. — Resortul cultelor și al instrucțiunii publice

Concurs pentru conducătoare de grădini de copii

Pentru pregătirea conducătoarelor de grădini de copii se înființează un curs de 3 luni de zile cu începerea dela 1 Iulie a. c. La acest curs se pot înscrie absolvente cu cel puțin 4 clase civile.

Doritoarele de a participa la acest curs își vor înainta cererile însoțite de atestat școlar resortului de culte și instrucție publică până la 25 Mai a. c.

Curs pentru pregătirea de profesori de muzică

Pentru pregătirea profesorilor de muzică pe seama școalelor secundare române (lice, preparandii și școale civile) cari se vor deschide la toamnă, se organizează un curs special de 3 luni de zile (15 Iunie — 15 Septembrie) a. c. într-o localitate care se va face cunoscută mai târziu. La acest curs vor fi primiți învățători și preoți, eventual și alți doritori cari se ocupă cu muzica și cunosc cel puțin unul din instrumentele muzicale (pian, harmoniu, violină sau flaut).

Doritori de a participa la acest curs își vor înainta cererile la resortul cultelor și instrucțiunii publice până la 1 Iunie a. c. Primirea candidaților la curs se va face în baza unui examen care va avea loc în 15 Iunie și a unei declarații că vor primi să funcționeze în orice loc unde îi va numi Consiliul Dirigent.

Absolvenții cursului vor funcționa timp de un an ca profesori practicanți. În vara anului 1920 vor urma un nou curs pe baza căruia vor fi admiși ca profesori suplinitori având să-și dea apoi într-un anumit interval examenul de profesor definitiv. Cursistii vor avea întreținerea gratuită pe tot timpul cursurilor.

Cursuri de vară pentru învățătorii români

(1 Iulie — 31 August 1919)

În vederea complectării culturii învățătorilor români dela școlile primare din teritoriile de sub conducerea Consiliului Dirigent cu cunoștințele necesare noiei faze de viață în care a intrat poporul nostru se institue (între 1 Iulie și 31 August a. c.) *cursuri de complectare* în Baia-Mare și Oradea-Mare. La aceste cursuri sânt obligați a lua parte toți învățătorii cari voesc să funcționeze în școlile primare românești de stat și comunale din județele: Maramurăș, Sătmăș, Sălaj, Ugocea, Solnoc-Doboca, Cojocna, Cenad, Bichiș, Haidu, Bihor și Arad precum și toți acei învățători confesionali cari au terminat o școală normală (preparandie) ungurească. Vor putea fi primiți în marginile locurilor disponibile și învățători dela școlile confesionale române.

Participanții la cursuri vor primi din partea resortului nostru un ajutor lunar de 400 cor. pentru acoperirea trebuințelor de trai.

Programul cursurilor va conținea lecții din pedagogia generală în invederarea ideilor curente și a noilor probleme sociale, cari cad în sarcina învățătorului, limba și literatura română, istoria românilor, geografia României, muzica vocală (se vor învăța cântările necesare noului învățământ românesc). În legătură cu cursurile are să funcționeze și o școală de aplicație la care se vor face lecții-model.

La fiecare curs vor participa cel mult 300 de învățători. Cererile pentru înscriere se vor adresa Revizoratelor școlare din Sătmăș și Oradea-Mare până cel mai târziu în 15 Iunie a. c.

(128) 1—2

V. Branișce m. p.
șeful resortului de culte.